

Rekening van de Heerlijkheid Borculo over 1674¹

Transcriptie en bewerking: Bennie te Vaarwerk

N.B. Voor een toelichting zie het blog op www.heerlijkheidborculo.nl

[1] Reekeninge van den ontfanck van sijn hoochgr. excell. domeinen van den jaere 1674 verscheenen:

Blz.	Omschrijving van de rekeningpost	Guld.	St.	P.
1	Den Haegen is dit jaer gehoeyt			
	Desgelijcken oock het Hambroeck			
	Die Dickermaete met aengenaemen beesten bedreven, ad 10 int getal, daeronder die drossinnenkoe ² vrij is, 72 dlr.	108	0	0
	Den Weert met aengenoemen beesten bedreven, ad 21 koeyen en een eenwinter ³ , waarvan de rentmeester 2 vrij en die richter een weide van sijn excell. vereert, blijft 18 en een eenwinter; blijft 18 en een eenwinter, 148 dlr.	222	0	0
	Die Wickenkampen doen 35 dlr.	52	10	0
	Die Baterije ⁴ doett 16 dlr.	24	-	-
	[totaal van deze bladzijde]	406	10	0
2	Den Appelhof doett 26 dlr., 20 st., die haer excell. ⁵ trecken			
	Datt Fockinck hoeybroeck doet 30 dlr.	45	0	0
	Peerdeholt ⁶ uyt Beltrum doet	12	00	
	Peerdeholt uyt den Dijck doet	18	12	0
	Kanaccijs ⁷ van Giesteren, 30 dlr.	45	0	0
	Kanaccijs van Nede, 30 dlr.	45	0	0
	Kanaccijs van Eijbergen, 26 dlr, 2 st.	40	0	0
	Tichelaeven ⁸ in Mallum doet	40	0	0
	[totaal van deze bladzijde]	291	0	0
3	Turff- en dienstgelt doett	9	11	0
	Die 3 molder gesev van Lutke ⁹ Cormelinck doen 21 dlr.	31	10	0
	Den Deugenwert doett [Hierbij in de marge:] N.B. dat 11., 12., 13. en 14. parceil hadde Marckerinck in possessie genoemen ende beseyt, daervan sijn excell. het saet medt stroo int geheel getrocken, die nu het volgende jaer van 1675 doen 24 dlr.	228	0	0
	Die pachten van de Wiltbaen trecken die vrouwlins ¹⁰			

¹ Nationaal Archief, Collectie Van Limburg Stirum, inv.nr. LN 22.

² De echtgenote van de dross had kennelijk het recht om een koe te weiden in de Dickermaete. Zoals heel vaak in die tijd was het landbouwbedrijf nooit ver wege, al was het alleen maar om te voorzien in de eigen behoeften.

³ Een eenjarig koebeest.

⁴ De Boate (Bate), boerderij in Haarlo/Waterhoek.

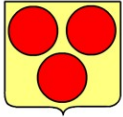
⁵ De twee dochters van graaf Otto van Limburg Stirum, heer van Borculo, en Elisabeth Charlotte von Dohna.

⁶ De verplichting om een paard beschikbaar te houden voor de heer of diens vertegenwoordiger.

⁷ Kanaccijs: belasting op vervaardigd of genuttigde alcoholische drnak (meest waarschijnlijk bier).

⁸ De steenbakkerij van de heer van Borculo in de buerschap Mallem

⁹ Lutke = klein, dus Klein Kormelink.

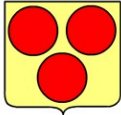

	Volgen die verpachte gerffen en tienden:			
	Datt guetjen Paste doett 54 dlr.	81	0	0
	Die garve ¹¹ vant Geershuijs, 81 dlr.	121	10	0
	Die garve van Olthoff, 70 dlr.	105	0	0
	Die garve van Nijhoff, 72 dlr.. Hiervan treckt Veldinck 8 gll, 15 st., blijft	99	5	0
	Die garve van Assinck doet 96 dlr., daarvan treckt vrouw van Nijelt 50 dlr.	69	0	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	744	16	0
4	Die garve van Boevinck doet 92 dlr., hieruyt treckt vrouw van Nijel 50 dlr., En die Armen tot Lochum 50 gll. b. 0, blijft	12	13	0
	Die garve van Bussinck doett 106 dlr., hieruyt treckt de bouwman 109 gll., blijft	50	0	0
	Die garve van Fockinck, 76 dlr. ende van de weidelanden 100 dlr.	114 150	0 0	0 0
	Die garve van Bloemenae doett	96	0	0
	Die garve van Fuijcken doett <i>[in andere hand:]</i> N.B. moeten wesen gl. 2-10-14	15	0	0
	Die 4 ^{de} garve van Groot en Kleine Cormelinck is aengehouden voor 94 dlr., daarvan gemaect 117 dlr., 22 st.	176	2	0
	Die garve van Valckenborgh	121	10	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	805	15	0
		7	10	0
		813	5	0
5	Die garve van half Hoente	73	10	0
	Die garve van den Borgh in Recken doett 62 dlr. Dese pacht trecken die Bouckholts			
	Die garve van half Osterbroeck	66	0	0
	Die garve van 3 darde parten vant guet Beckinck doet 50 dlr., daarvan treckt die kercke van Eijbergen 18 gll., 15 st., blijft	56	5	0
	Den Neder garfftientdt	85	10	0
	Den Neder smaelen tiendt ¹² doett 4 dlr.	6	0	0
	De grooten Eijbergschen tiendt, 135 dlr.	202	10	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	489	15	4
6	De kleine Eijbergsche tiendt doett	22	10	0
	De Hupselsen tiendt doett 68 dlr.	102	0	0
	Den Lintveltsen tiendt, 20 dlr.	30	0	0
	Den Eijbergschen smalen tiendt	6	0	0
	Den Beltrumsen smalen tiendt	15	0	0
	Den tiendt uyt Ensinck	33	0	0
	Die stedicheit uyt Werninck	10	1	0

¹⁰ De dochters van de heer van Borculo.

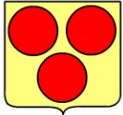
¹¹ Garve = schoof.

¹² Smalle tiend = tiend van vruchten.

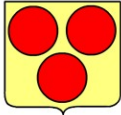

	Giffel betaelt noch uyt sijnen tiendt [Hierbij in de marge:] Moet wesen gl. 10-10, en wordt bij 't general slott gesupplieert	10	0	0
	[totaal van deze bladzijde]	234	10	
7	Die Nedische windemolle is verpacht en verpandet en doett 230 dlr., die aen die Boockholts betaelt wordt.			
	Den Nedischen geltthins met den Borculoschen geltthins doett	64	1	4
	Uyt die Nedische windemolle verkoft 5 mold tegen 1 gll. en 3 mold, 2 schepel roggen tegen 30 st.	41	0	0
	In verscheiden reysen als dar gebrouwen wierde, aen draf ¹³ verkoft, 21 tonnen, jeder ton 6 st.	6	6	0
	Oock ontfangen uyt dese molle 13½ schepel billemeel ¹⁴ , jeder schepel 12 st.	6	14	0
	Den 10 ^{den} april uyt de Borculose molle verkoft 7 mold roggen tegen 38 st.	53	4	0
		~~161~~	5	4
		171	5	4
		1		
	[totaal van deze bladzijde]	172	5	4
8	Den 30 dito uyt deselve molle verkoft 6 mold, 2 schepel tegen 38 st.	49	8	
	Den 22 junii uyt diese molle verkoft 9 mold, 2 schepel, tegen 2 gl.	76	0	
	Den 26 julii uyt dese molle verkoft 3 mold, 3 schepel, 2 sp., tegen 42 st.	32	11	
	Dito noch verkoft 2 schepel, tegen 42 st.	4	4	
	Noch verkoft 2 mold, 1½ schepel voor 42 st.	19	18	
	Den 27 dito verkoft 2½ sch.	5	5	
	Dito noch verkoft 2½ schepel	5	5	
	Den 28 dito noch verkoft 1 ½ schepel	3	3	
	Den 2 augusti noch verkoft 1 mold, 1 spint	8	18	0
	Voor 48 pachtfarcken, jeder stukke ad 5 dlr. gereeckent: NB. Welinck en Bruijninck holden haere varckens in tot betaling van de rente van haere gekofte huysen.	367	10	
	[totaal van deze bladzijde]	572	2	
9	Die Borculosche olymolle wordt bedient van den olyslaeger van 5 st.: 2 voor sijnen arbeit, daarvan ontfangen den 6 augusti 1674	5	11	0
	Den 14 dito ontfangen	8	0	0
	Den 27 septembris ontfangen	9	13	0
	Den 11 ^{den} octobris	8	4	8
	Den 8 novembris	12	4	0
	Den 27 [nov.]	10	5	4
	Den 23 decembris	5	2	0
	Den 8 januar 1675	3	19	0

¹³ Afval, bezinksel.¹⁴ Billen: de groeven in een molensteen.

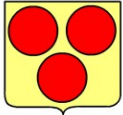
	Den 7 febr.	9	12	0	
	Den 23 junii	4	16	0	
	Den 18 julii	5	13	0	
	Den 1 augusti	8	13	0	
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	91	13	4	
		572	2	8	
		172-5-4	161	5	4
			234	10	0
			489	15	0
		813-5-8	805	15	8
			744	16	0
			291	0	0
		406-10-0	486	10	0
	Summa des gehelen ontfancks	3877	7	8	
	Ergo den ontfanck	3815	18	8	
10	Dese volgende erffen sijn in pantschap uytgedaen, darvan die pantholderen die geheele pachtpenningen ontfangen:				
	Dat erffe Lubberdinck verpandtet aen joncker Buth en erfgen. Kelfkes				
	Die erffen Ruller, Holtvooght en Vorckinck aen richter Maesenop				
	Die erffen Huijninck, Lerinck en Hoff te Lintvelt aen Peter Greven				
	Die erffen Velthuijs, Welinck, Aemeschot, Weninckmolle, Werninck, Hunnelinck, Bleecken, Negberinck en Wunekinck aen juffer Jahuijsen				
	Den Hoff toe Haerlo, Geerdinck, Bruijninck, Biesbeecke, Buts, Poppinck en Spencke, neffens die havesaete Borgh aen die Boeckholts tot Deventer				
11	Die erffen Meerbeecke, Oijnck en Horst verpandtet aen den heere landtdrost Heeckeren. Broeckhuijsen van Vreden treckt oock uyt Oijnck jaerlix 50 gll.				
	Die pacht van den Hof te Vaarwerck, ad 250 gl., trecken die vrouwlins				
	Die Nijemolle is verpacht en verpandtet aen dr. Van den Ende ende die Boeckholts tot Deventer				
	Die Borckelose koerenmolle wordt tot dienste dan de hofholdinge gehouden, dan die huysarmen tot Borckeloe trecken daeruyt ten allen vierendeel jaers 8 molder roggen.				
12	[leeg]				
13	Volget die uytgaeve tegens desen ontfanck van 1674.				
	Julii 1674:				
	1. Den 1 junii aen Gerrit te Winckele betaelt voor eene asse in die Borckelose molle, met noch 4 balckens	24	0		
	2. Den 21 aen de kalckbrander van Vreden betaelt voor 9 tonnen kalck	9	19	0	

	3. Den 24 aen Jan de Kock betaelt voor 500 talholt	12	7	8
	4. Aen Jan ter Beecke, tingieter, betallt voor 17 pont soldirsel	5	19	0
	5. Aen Jan te Giffel betaelt voor 1000 steene en 300 pannen	19	15	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	61	19	8
14	6. Noch voer 20 pont soldirsel betaelt	7	0	1
	7. Aen Drosten Herman, Philips Smees en Slot Jan betaelt voer arbeiden met holtklaeven, graeven en tuynen en derschen vant saet int bouwhuys	25	5	0
	8. Den 24 door de leyendecker van de Wildenborgh laeten haelen een reyse leyen, daervoir betaelt	12	0	0
	9. Mijn vrouw ¹⁵ aen haer hochgr. excell. geleverd aen doeck voor	100	0	0
	10. Den 27 door Tonnis Teger laeten medebrengen 5000 leynegeles, betaelt	4	10	0
	Den 7 septembris noch laeten haelen een reyse leyen, betaelt [Hierbij in de marge:] vide num. 8	12	0	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	160	15	0
15	12. Aen Herman Voors, Jan Koster en andere knecht haer werken vant metselen	45	10	0
	13. Den 13 voor solt betaelt	11	15	0
	14. Den 20 tot Amsterdam betaelt voor een syell tot de Nedische molle	33	1	8
	15. Tot Nede den thins ontfangen, aen de vooght voor verteringe betaelt	9	2	0
	16. Aen sijn hochgr. excell. geleverd 10 eyckelswijnen voor 107 rixdlr.	267	10	0
	17. Aen den Grolschen ticheler noch voir steene betaelt	39	17	8
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	406	17	8
16.	18. Aen de Nedische windemoller op sijn loon betaelt	30	17	0
	19. Voor twee coorden en een grontseyll gaeren tot de Nedische molle betaelt	4	4	0
	20. Den 14 decembris aen de vooght van Nede betaelt voor verteringe bij het opnemen van de molle, met het gerichte te sijnen huysen verteert	8	18	0
	21. Aen captein Bronckhorst betaelt aen gelt 30 gll. en aen rogge 9 mold, 2 schepel uyt dese molle, koemt hier	30	0	0
	22. Aen de wulleweverse betaelt eenen bueldoock ¹⁶ tot de olymolle	10	10	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	92	9	0
17.	23. Aen dese koerenmuller Hendrick betaelt een ¼ jaer loon, op kersmis 1674 verschenen, betaelt	33	15	0
	24. Aen Schult van Ratum betaelt voir 4000 voet latten	32	0	0
	25. Aen de keuckenschrijver ¹⁷ geleverd voor de hofholdinge 7 schepel erften en een schepel nae Zutphen gesonden, tegen 3 gll.			

¹⁵ De vrouw van de rentmeester.

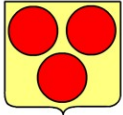
¹⁶ Zeefdoek?

	't schepel	24	0	0
	26. Aen de weduwe Beren voor pampyer betaelt	3	0	0
	27. Den 10 aen Henrick Laerkes betaelt voor eene nije stortekare	5	10	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	98	5	0
18.	28. Den 16 aen Jorrien de varver betaelt voor 17 ellen sackendoeck	5	2	0
	29. Den 20 aen Berent Daniels Cremer betaelt voor een 1½ loop ¹⁸ solt	10	8	0
	30. Den 21 aen de Nijemuller betaelt voor een ganck kane..en aen dese molle	10	0	0
	31. Den 30 dito aen sijn hochgr. excell. geleverd 102 ducaton ad 3-3-	315	0	0
	32. Aen de weduwe Wennekers betaelt voor geleverde botter en eenige netten	24	0	0
	33. Aen Aelbert Dinkelman voldaan voor geleverde botter	6	18	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	371	8	0
19.	34. Aen Jan Teger op sijn reeckening voldaan	30	0	0
	35. Aen Lammert Broecker guetgedaen sijn reeckening	228	16	0
	36. Aen die vooght van Beltrum voor geleverd bier	37	17	0
	37. Aen gemelte vooght wegens turf, Berent op sijn loon guetgedaen	12	0	0
	38. Aen Derck ter Borgh bij liquidatie voldaan een reeckening van 142-5-0, waerin gereeckent 25 gll. wegens het kromholt voor den verkop op die plaets liggende, ende een mold roggen, myt de moller, 8 gll., blijft hier in uytgave	109	5	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	417	14	0
20.	39. Aen Jan Voors betaelt voor gehaalde brandewijn tot het slachten en datt op flessen geset, is	9	1	8
	40. Aen Gerrit Coster en sijn soene betaelt voor slachten van de beesten en varckens	11	15	0
	41. Aen Christiaen Dercksen betaelt voor brootbacken	13	5	0
	42. Aen Derck Smit voldaan op sijn reeckening van geleevert ijserwerck tot die backen	11	5	0
	43. Aen den ticheler tot Mallum guetgedaen die erfpacht, op sijn reeckening	40	0	0
	44. Aen Alef Smit voldaan op sijn reeckening van smeden	49	4	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	134	10	0
21	45. Aen den oldenmuller Jan ten Baerenbroeck voldaan op sijn restirent loon	49	0	0
	46. Aen die vooght van Nede voldaan op sijn tractement	6	0	0
	47. Aen Jan Tijberinck wegens brouwen voldaan	11	2	0
	48. Aen burgermeester Ten Haeve betaelt voor geleverd bier	9	0	0
	49. Aen Bartolt ten Haeve voldaan wegens gedaene vraghten op			

¹⁷ Degene die de boekhouding van de keuken van de heer deed.

¹⁸ Inhoudsmaat, misschien ook: vaatje, tonnetje

	Zutphen	16	17	0
	50. Aen Rolef Cuijper voldaan een reeckening vant jaer 1671 ad 50 gll. 16 [st.], wegens ontfangen bantholt, blijft hier	26	4	0
	[totaal van deze bladzijde]	118	3	0
22	51. Aen Willem Hendricksen cuijper tot Deventer, betaelt wegens gepraetendierde interesse van de kooppenningen van 't gekofte holt tot de Reckense molle ¹⁹ gekoft	12	12	0
	52. Aen Herm. Brinckhuys, pempemaker, betaelt voor loot, den 20 julii 1669, van hem ontbaeden tot sijn excel. cabinet	34	4	0
	53. Aen Esken den timmerman voldaan wegens reparatien van de bruggen op Fockinck en Lebbenbrugge	12	10	12
	54. Aen Jan Gardenier ²⁰ door beveel van sijn excell gedaen	15	8	0
	55. Aen Rolef de Kuijper noch voldaan sijn reeckening van 1674 ad 44 gll., 6 [st.], daarvan afgetrocken 16 gll., 6 st. voor ontfangen holt uyt de Wiltbaene, blijft hier in uytgaeve	28	0	0
	[totaal van deze bladzijde]	102	14	12
23	56. Aen die vooght Hachreijse ²¹ betaelt voor 12½ mold haever, tegen 16 st.	40	0	0
	57. Aen Jan Udinck betaelt	17	8	0
	58. Die rentmeester komt volgens verschrijvinge uyt Cormelingh van Martini 1674 N.B. Dese rente is bij ontfanck niet afgetrocken	204	3	0
	59. Item, des rentmeesters tractement van Martini 1674	200	0	0
	60. Door Tonnis Teger laeten koopen 2000 lootnegels	1	1	0
	61. Aen sijn hoochgr. excell. hofholdinge geleverd 79½ pont botter, daarvan betaelt 6 st.	23	17	0
	62. Aen burgermeester Buck guetgedaen	21	0	0
	[totaal van deze bladzijde]	507	9	0
24	63. Aen Hendrick de Muller voldaan aen ¼ jaer loon op Pasen 1675 verschenen	33	15	0
	64. Aen Derck ter Borgh betaelt een reeckening aen die molle verdient	52	8	0
	65. Aen Frerick Roesinck betaelt voor een gust ²² beest	15	0	0
	66. Aen Claes Kremer voor een gust beest	9	6	0
	67. Aen Jan de Cock voor 500 talholt ²³ betaelt	12	2	8
	[totaal van deze bladzijde]	122	11	8

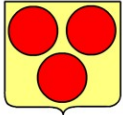
¹⁹ Over de (woelige) geschiedenis van deze door de vader en zoon Otto en Frederick Wilhelm van Limburg Stirum, als heren van Borculo te Rekken te bouwen watermolen, en het daarover ontstane conflict met de bezitter van Huis en watermolens te Mallem, zie: H. Hagens, *Molens, mulders, meesters. Negen eeuwen watermolens in de Gelderse Achterhoek, Salland en Twente* (Almelo 1979), blz. 168-172.

²⁰ Als hier 'gardenier' (tuinman) bedoeld wordt, dan met kleine letter. Dat geldt mutatis mutandis ook voor andere eigennamen, waarmee (ook) een beroep wordt aangeduid, bijv. 'smit' of 'cuijper'.

²¹ Voogd van Neede.

²² Een niet-drachtige koe.

²³ Uit dunne stammen of takken gezaagd hout dat bij bepaald aantal verkocht wordt. Het dient voor het aanmaken van vuur. (WNT)

25	68. Aen schult van Ratum betaelt voor 620 voet plancken tot die Avincksluyse en aen de molle en bruggen te reparieren	36	0	0
	69. Mijn huysvrouw ²⁴ aen haer hoochgr. excell. noch geleverd aen linnen	103	0	0
	70. Aen Schult van Ratum noch betaelt voor een olybanck ²⁵	40	0	0
	71. Aen Jannes Moirbach voor een mollensteen op dese molle betaelt	198	10	0
	72. Tot Aelten aen licent ²⁶ betaelt	7	14	0
	73. Aen Jan Ketjes voor 36 mold haever betaelt	113	8	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	498	12	0
26.	74. Voir soldiersel, negele en hars betaelt	9	4	0
	75. Van den 12 april tot den 21 junii 1675 inclus aen die dienars voir hoftgelt betaelt	164	0	0
	76. Wegens die twee gekofte swarte legerpeerden betaelt 22-11-0. Daerop van den here richter Sibille tot Zutphen ontfangen 200 gll., rest mij	22	11	0
	77. Op Groote Cormelinck hebbe een nye huys geleverd van 5 gebunden in plaetse van het afgebrande huys daertoe uytgelecht en betaelt volgens specificatie	524	8	0
	<i>[totaal van deze bladzijde]</i>	720	3	0
27	78. Aen schult van Lintvelt betaelt voor 3 varckens om op 't Hoff te mesten	15	0	0
	<i>[Volgt opsomming van totalen elke bladzijde, niet overgenomen]</i> <i>[Totaal]</i>	3828	17	4
	79. Die daegelixe uytgave hierbij, ad	485	16	4
	Summa der uytgave	4314	6	8
	Summa des ontfancks	3815	18	8
	Comt den reddant [...] boven	498	8	0
28	Reeckeninge van 1674.			

²⁴ De echtgenote van de rentmeester.

²⁵ Bank waarop het tot olie bestemde graan wordt gestampt. (MNW)

²⁶ Tegen betaling verkregen bewijs dat men handel mocht drijven met het buitenland